

VEILEDNINGSHEFTE

FOR KOMMENDE SPESIALISTER
OG SPESIALISTVEILEDERE

Innhold

1. INNLEDNING.....	2
2. SPESIALISTFORLØPET KORT OPPSUMMERT	4
2.1 FOR SPESIALISTKANDIDATEN	4
2.2. FOR SPESIALISTVEILEDER	5
3. KRITERIER FOR Å BLI SPESIALIST MNFF	6
3.1 KRITERIENE KORT OPPSUMMERT	6
3.2 UTDYPENDE BESKRIVELSE AV KRITERIENE	6
3.2.1. <i>Norsk autorisasjon som fysioterapeut</i>	6
3.2.2 <i>Medlemskap i Norsk Fysioterapeutforbund</i>	6
3.2.3 <i>Fysioterapi- eller helsefaglig mastergrad (120 stp)</i>	6
Forløp A - Fysioterapifaglig mastergrad med praksisstudier	6
Forløp B – Fysioterapi- eller helsefaglig mastergrad uten praksisstudier	7
Særskilte regler for enkelte spesialiteter	7
Utdanning i utlandet	7
3.2.4 <i>To årsverk generell praksis innen spesialistfeltet</i>	8
Særskilte regler for spesialitetene manuellterapi og psykomotorisk fysioterapi	8
3.2.5 <i>Ett eller to årsverk veiledet praksis i spesialistfeltet</i>	8
3.2.6. <i>Hospitering på et annet tjenestested enn man jobber til daglig</i>	10
3.2.7 <i>Godkjent deltagelse på «Kurs i veiledning»</i>	10
3.3. SÆRSKILTE KRAV FOR ENKELTE SPESIALITETER	11
3.3.1 <i>Idrettsfysioterapi og aktivitetsmedisin</i>	11
3.3.2 <i>Manuellterapi</i>	11
3.3.3 <i>Psykomotorisk fysioterapi</i>	11
3.4 NOEN EKSEMPLER	11
4. VEILEDET PRAKSIS	13
4.1 INNLEDNING	13
4.2 VEILEDNINGSPLANEN	13
4.2.1 <i>Læringsbehov</i>	13
4.2.2 <i>Plan for gjennomføring av veiledet praksis</i>	13
4.3.1 <i>Individuell veiledning</i>	15
4.3.2 <i>Gruppeveiledning</i>	15
4.3.3 <i>Digital veiledning</i>	16
4.3.4 <i>Timetall og fordeling av timer</i>	16
4.4 <i>Loggføring av veiledet praksis</i>	16
4.5 SPESIALISTVEILEDER	16
4.6 ØKONOMISKE FORHOLD	17
5. EGENERKLÆRING.....	18
6. HVORDAN SØKE OM SPESIALISTGODKJENNING?	19
7. HVA SKJER ETTER AT SØKNADEN ER SENDT INN?	20
8. KRAV TIL FORNYELSE AV SPESIALISTGODKJENNINGEN	21
9. OPPSUMMERT OM ANSVAR GJENNOM SPESIALISTFORLØPET	23

1. Innledning

Norsk Fysioterapeutforbund (NFF) har omtrent 10 000 medlemmer, og rundt 800 av disse er godkjente spesialister i den forbundsinterne ordningen.

En spesialist MNFF har avansert generell kompetanse, og spesialisert klinisk kompetanse¹ innen sitt fagområde. En spesialist MNFF kan anvende sin kompetanse i samspill med andre aktører, kritisk reflektere over egen og profesjonens rolle, samt bidra til fagutvikling og innovasjon i helsetjenesten. En spesialist MNFF tar ansvar for å vurdere og håndtere komplekse situasjoner innen sitt fagområde (*Forbundsstyrevedtak 10/24*).

Det gjeldende regelverket for spesialistordningen ble vedtatt av Norsk Fysioterapeutforbunds Landsmøte i desember 2010. Etter en overgangsperiode frem til 1.1.2016 har det vært krav om mastergrad for å kunne søke spesialistgodkjenning. Spesialistordningens regelverk ligger som vedlegg bakerst i dette veiledningsheftet. Regelverket ligger også på [spesialistordningens nettsider](#).

NFFs mål er at spesialistordningen skal:

- Sikre høy faglig kompetanse gjennom gode kvalitetssikringsprosedyrer.
 - I dette ligger at en spesialistgodkjenning skal gi forutsigbarhet både for pasient og helsetjeneste om spesialistens kompetanse, og samtidig være et grunnlag for kontroll og utvikling av fagutøvelsen. Kvalitet sikres gjennom standardiserte kompetansekrav både ved førstegangs godkjenning og ved søknad om fornyet godkjenning.
- Stimulere til at fysioterapeuter får avansert generell kompetanse og spesialisert klinisk kompetanse innenfor ulike fagområder, i tråd med helsetjenestens og samfunnets behov.
 - I dette ligger jevnlig oppdatering av spesialitetenes kompetanseprofil, og at spesialistene skal dokumentere kontinuerlig utvikling i tråd med dette. En kompetanseprofil er en helhetlig oversikt over nødvendig kompetanse (kunnskap, ferdighet og profesjonelt ansvar) for rollen som spesialist MNFF.
- Sikre at spesialistene har overblikk og innsikt i sin egen og profesjonen sin rolle i helsetjenesten, samt kan ta initiativ til og ansvar for tverrfaglig samarbeid.

Det er også et mål å arbeide for en offentlig godkjent spesialistordning som tilfredsstiller helsetjenestens og befolkningens behov.

Målene ble revidert og vedtatt av Forbundsstyret i 2024 (sak 10/24).

¹ Avansert generell kompetanse: Kompetanse på høyt nivå, uavhengig av spesialitet, som omfatter ansvar, systemforståelse og kritisk refleksjon utover eget fagområde. Tilegnes blant annet gjennom masterstudie.
Klinisk spesialisert kompetanse: Avanserte ferdigheter innen et spesialisert felt, nødvendig for å løse komplekse problemstillinger. Tilegnes gjennom praksiserfaring, kurs, hospitering m.m.

NFF har 14 ulike spesialiteter:

Allmenn fysioterapi	Barne- og ungdomsfysioterapi	Fysioterapi for eldre	Folkehelse
Helse- og miljøarbeid, ergonomi og arbeidshelse	Hjerte- og lungefysioterapi	Idrettsfysioterapi og aktivitetsmedisin	Kvinnehelse
Manuellterapi	Nevrologisk fysioterapi	Onkologisk fysioterapi	Ortopedisk fysioterapi
	Psykomotorisk fysioterapi	Revmatologisk fysioterapi	

Dette Veiledningsheftet er utformet for å gi både spesialistkandidater og spesialistveiledere en god forståelse for hva spesialistforløpet innebærer. For spesialistveiledere er det særlig viktig å sette seg inn i kapittel 4, «Veiledet praksis».

På neste side gis en kortfattet oppsummering av hele spesialistforløpet. Det er imidlertid viktig å lese hele heftet for å sikre et godt forløp, og at alle kriteriene oppfylles når søknaden om spesialistgodkjenning skal sendes inn.

2. Spesialistforløpet kort oppsummert

2.1 For spesialistkandidaten

1. Sett deg inn i spesialistordningens regelverk og organisering
2. Finn ut hvilken spesialitet som er aktuell for deg. Det er din mastergrad og arbeidserfaring som bestemmer hva du kan bli spesialist i.
3. Sjekk om mastergraden du har eller planlegger å ta har minst 15 studiepoeng praksisstudier eller ikke. Dette avgjør om du skal følge forløp A eller B, se punkt 3.2.3
4. Opparbeid deg to årsverk arbeidserfaring innen spesialistfeltet. Se punkt 3.2.4
5. Finn spesialistveileder (e) og lag en kontrakt for veiledningsforløpet. Se punkt 4.5
6. Utform en veiledningsplan, få en bekreftelse fra veileder på at den er godkjent og send denne til NFF. Se punkt 4.2.
7. Dersom du vil søke Fysiofondet om stipend til veiledet praksis må bekreftelse på godkjent veiledningsplan og kontrakt med veileder legges ved søknaden. Se punkt 4.6.
8. Meld deg på kurs i veiledning. Se punkt 3.2.7.
9. Avtal hospitering med utgangspunkt i spesialitetens kompetansemål, og dine læringsbehov for å oppnå disse. Se punkt 3.2.6
10. Gjennomfør veiledet praksis. Se punkt 3.2.5
11. Utform egenerklæringen din for å dokumentere at du har oppnådd kompetansemålene. Veileder skal gjennomgå og vurdere egenerklæringen. Se kapittel 5.
12. Når du kan dokumentere at du oppfyller alle kriteriene kan du søke om spesialistgodkjenning. Søknadsfrister er 1. mars og 1. september. Se kapittel 6.
13. Sett deg inn i kravene for å få fornyet spesialistgodkjenning hvert syvende år. Se kapittel 8.

2.2. For spesialistveileder

1. Sett deg inn i spesialistordningens regelverk og organisering (vedlagt bakerst i dette heftet)
2. Lag en kontrakt med spesialistkandidaten hvor praktiske forhold knyttet til veiledningsforløpet er beskrevet (tidsplan, organisering av veiledning og eventuell honorering)
3. Bistå kandidaten ved utarbeidelse av veiledningsplanen. Se punkt 4.2.
4. Godkjenn veiledningsplanen før oppstart av veiledning
5. Gi veiledning i henhold til planen og bidra til at spesialistkandidaten oppnår kompetansemålene. Les mer om veiledningen i punkt 4.3.
6. Gjennomgå kandidatens egenerklæring og vurder om alle kompetansemål er oppnådd. Det kan anbefales ytterligere tiltak for å oppfylle alle kompetansemålene. Les mer om vurdering av egenerklæringen i kapittel 5.
7. Signer på godkjent egenerklæring og anbefaling om spesialistgodkjenning når du vurderer at kompetansemålene er oppnådd.

Timene du har veiledet kandidaten kan du bruke som en av tre læringsaktiviteter i ditt eget fornyelsesløp. I tillegg til de 30/60 timene med veiledning vil du få uttelling for 10 timer for arbeidet knyttet til veiledningsplan og egenerklæring. Disse 10 timene kan ikke kandidaten faktureres for, men de hjelper deg til raskere å nå kravet om 200 timer.

Vi anbefaler at du får en bekreftelse fra spesialistkandidaten på timene du har veiledet.

3. Kriterier for å bli spesialist MNFF

3.1 Kriteriene kort oppsummert

For å bli godkjent spesialist MNFF må man oppnå definerte kompetansemål for den aktuelle spesialiteten. Kompetansemålene for hver av spesialitetene er beskrevet på NFFs nettsider, under fanen [Spesialitetene i NFF](#).

Kompetansemålene oppnås gjennom følgende kriterier:

- Norsk autorisasjon som fysioterapeut
- Fysioterapi- eller helsefaglig masterutdanning, 120 studiepoeng
- To årsverk arbeidspraksis innenfor spesialistfeltet
- Ett eller to årsverk veiledet praksis innenfor spesialistfeltet
- Minimum to arbeidsuker hospitering på et annet tjenestested enn man jobber til daglig
- 24 timer veiledningskurs/opplæring

For å søke godkjenning som spesialist MNFF og benytte tittelen må man være [medlem i NFF](#).

3.2 Utdypende beskrivelse av kriteriene

3.2.1. Norsk autorisasjon som fysioterapeut

For å kunne søke om spesialisttittel i NFF må man ha norsk autorisasjon som fysioterapeut og være registrert i helsepersonellregisteret.

3.2.2 Medlemskap i Norsk Fysioterapeutforbund

Det kreves medlemskap i NFF for å kunne søke om og å benytte tittelen spesialist MNFF.

3.2.3 Fysioterapi- eller helsefaglig mastergrad (120 stp)

Mastergraden må enten være fysioterapi- eller helsefaglig. NFF har to ulike spesialistforløp, og hvilket forløp man skal følge avhenger av hvilken mastergrad man har.

Forløp A - Fysioterapifaglig mastergrad med praksisstudier

For å defineres som «fysioterapifaglig mastergrad med praksisstudier» må følgende oppfylles:

- Opptakskravet til masterutdanningen er bachelor i fysioterapi
- Mastergraden skal innebære minimum 15 studiepoeng praksis, som fremgår av studieplanen og/eller inngår som arbeidskrav for å kunne gå opp til eksamen.
- Kompetansemålene i spesialiteten kan i stor grad gjenfinnes og utledes av læringsutbyttebeskrivelsene i masterstudiet

I forløp A skal det gjennomføres 30 timer veiledet praksis og 10 dager hospitering, fordelt over ett årsverk.

Forløp B – Fysioterapi- eller helsefaglig mastergrad uten praksisstudier

Det finnes flere mastergrader som er forbeholdt fysioterapeuter, men som ikke inneholder praksisstudier. Disse kommer i kategori **B**.

Helsefaglige mastergrader er de som er rettet mot dem som har en helsefaglig bachelorgrad, og/eller mastergrader med mål om å øke kompetansen innen bevegelse og aktivitet. Dette kan for eksempel være master i rehabilitering og habilitering, master i helsevitenskap (med/uten studieretning i fysioterapivitenskap), master i aktivitet og bevegelse, master i bevegelsesvitenskap, master i idrettsvitenskap, master i kunnskapsbasert praksis eller master i psykisk helse.

For at en helsefaglig mastergrad skal kvalifisere til å starte et spesialistforløp må følgende oppfylles:

- Læringsutbyttebeskrivelsene i mastergraden må i noen grad kunne gjenfinnes i og utledes til gjeldende kompetansemål for den aktuelle spesialitet.

I forløp B skal det gjennomføres 60 timer veiledet praksis og 10 dager hospitering, fordelt over to årsverk.

Særskilte regler for enkelte spesialiteter

Manuellterapi

For spesialistfeltet manuellterapi kreves det fagspesifikk mastergrad som kvalifiserer til autorisasjon som manuellterapeut og takstkompetanse A8. Dette kvalifiserer til forløp A.

Psykomotorisk fysioterapi

For spesialistfeltet psykomotorisk fysioterapi kreves det fagspesifikk mastergrad som kvalifiserer for takstkompetanse A9. Dette kvalifiserer til forløp A.

Folkehelse og helse- og miljøarbeid, ergonomi og arbeidshelse

I noen tilfeller kan mastergrader som ikke inneholder praksisstudier kvalifisere til forløp A. Det kan også være tilfeller der ikke-helsefaglige mastergrader vurderes som godkjente. I slike tilfeller kan temaet for masteroppgaven ha betydning.

Dette avgjøres ved individuell vurdering. Ta kontakt med fagseksjonen for mer informasjon.

Utdanning i utlandet

Dersom man har tatt en masterutdanning i utlandet må man søke Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse om godkjenning av mastergraden. Det er nødvendig med en bekreftelse på at mastergraden er likestilt med en norsk mastergrad på 120 studiepoeng for å kunne begynne spesialistforløpet. [Link til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.](#)

NFFs spesialistordning følger norsk regelverk hvor man tar master etter bachelorutdanning og turnusår. Har man tatt både bachelor- og masterutdanning i utlandet kreves dokumentasjon fra Helsedirektoratet (tidligere fra Statens autorisasjonskontor, SAK) på at man hadde fått

norsk autorisasjon som fysioterapeut med bare bachelorutdanningen. [Link til Helsedirektoratet.](#)

3.2.4 To årsverk generell praksis innen spesialistfeltet

Det skal gjennomføres to årsverk praksis innen spesialistfeltet. Et årsverk er 100% stilling. Jobber man f.eks 50 % innen spesialistfeltet tar det fire år å få to årsverk. Den generelle praksisen skal være opparbeidet før veiledet praksis.

Praksisstudier som inngår i et studie gir ikke uttelling som generell praksis innen spesialistfeltet.

Særskilte regler for spesialitetene manuellterapi og psykomotorisk fysioterapi

For spesialitetene manuellterapi og psykomotorisk fysioterapi må generell praksis gjennomføres etter masterutdanningen.

3.2.5 Ett eller to årsverk veiledet praksis i spesialistfeltet

Veiledet praksis skal bidra til å sikre at spesialistkandidaten oppnår de forhåndsdefinerte kompetansemålene for sin spesialitet. Veiledet praksis er nærmere beskrevet i kapittel 4.

I veiledet praksis skal man få veiledning av en som er spesialist, fortrinnsvis innen det fagområdet man skal spesialisere seg innen. I punkt 4.5 «Spesialistveileder» ligger det mer informasjon om valg av veileder.

Omfanget av veiledet praksis avhenger av om man skal følge forløp A eller B (se punkt 3.2.3):

- I forløp **A** skal det gjennomføres 30 timer veiledet praksis, fordelt over minst ett årsverk innen spesialistfeltet*
- I forløp **B** skal det gjennomføres 60 timer veiledet praksis, fordelt over minst to årsverk innen spesialistfeltet*

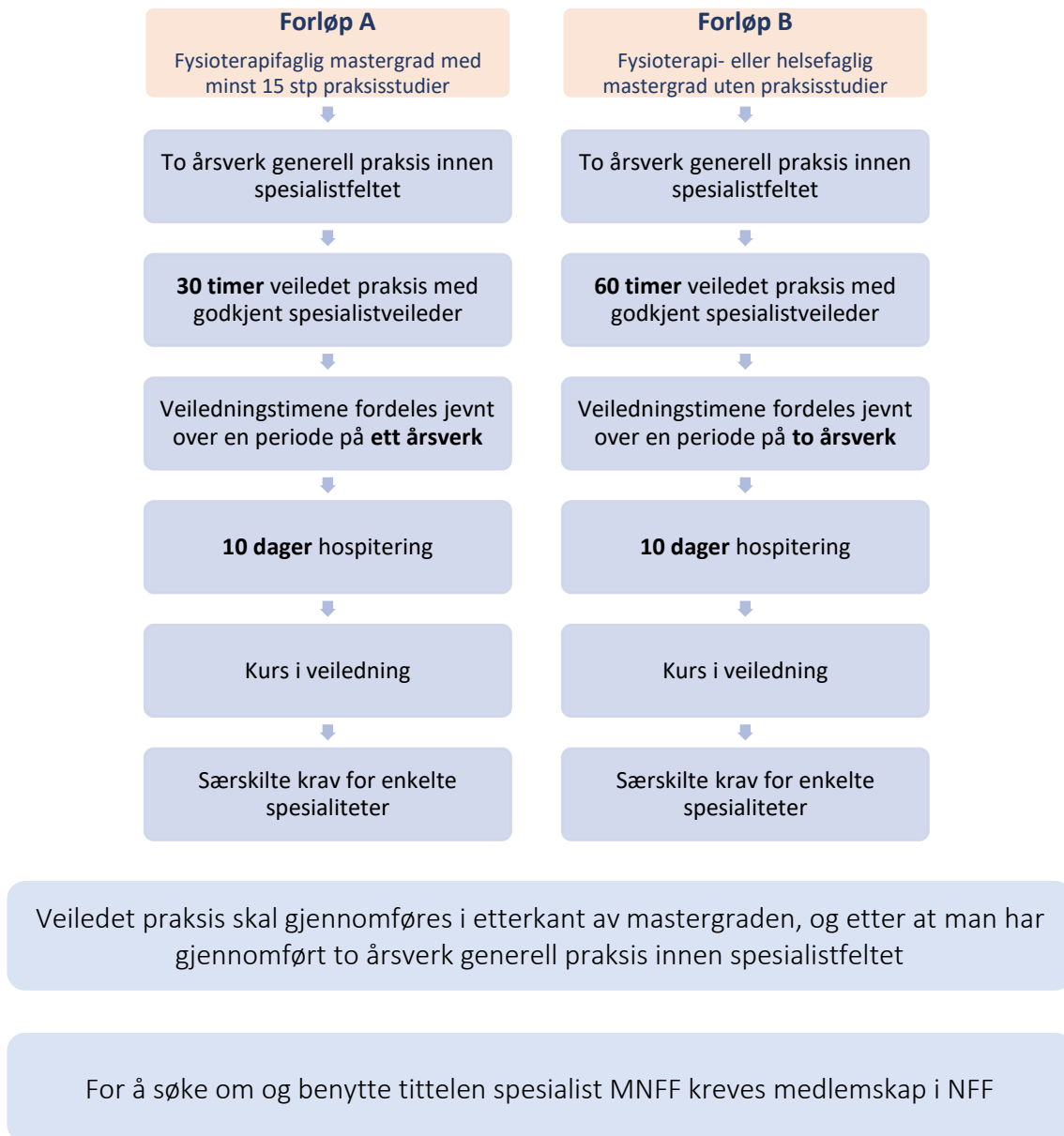
Veiledningstimene regnes i klokketimer (60 minutter).

Se figur «Spesialistforløp A og B på neste side».

* 1 årsverk = 1 år i 100 % stilling innen spesialistfeltet

Å kvalifisere til godkjenning som spesialist kan ses som en prosess der kandidaten selv har ansvar for egen læring.

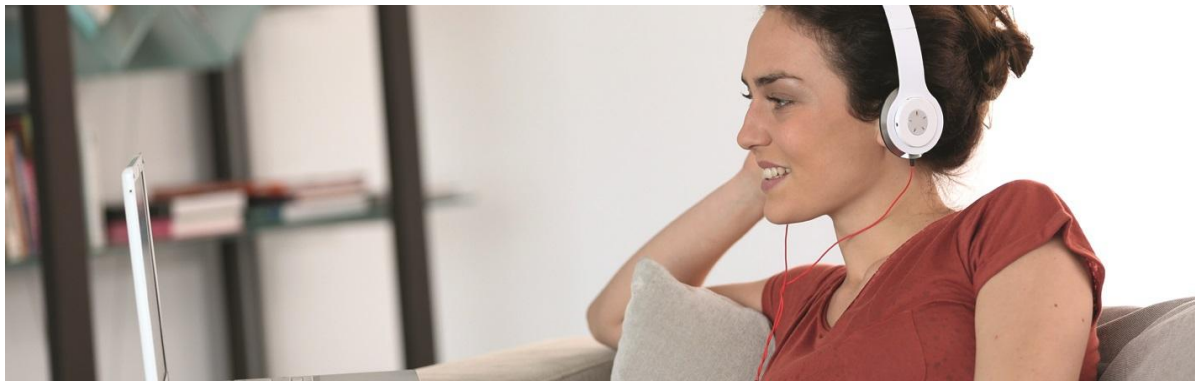
Figur: Spesialistforløp A og B

3.2.6. Hospitering på et annet tjenestested enn man jobber til daglig

For å få innblikk i fysioterapitjenester innen spesialistfeltet slik de utøves på andre tjenestesteder kreves:

- Minimum 10 arbeidsdager hospitering på et annet tjenestested enn man jobber til daglig. Det tas utgangspunkt i 36 timers arbeidsuke.
- Hospiteringen planlegges ut fra individuelle læringsbehov, og skal bidra til at man oppfyller kompetansemålene og de definerte kravene til praksiserfaring for spesialiteten.
- Hospitering skal gjennomføres i samme periode som veiledet praksis.

Hospitering kan ikke gjennomføres hos veileder. Man skal ikke utføre lønnet arbeid der man hospiterer.

3.2.7 Godkjent deltakelse på «Kurs i veiledning»

Som en del av spesialistforløpet er det krav om å gjennomføre et 24 timers nettbasert [kurs i veiledning](#). Kurset skal bidra til at man kan veilede andre, som for eksempel nye spesialistkandidater.

Kurset er delt opp i tre ulike temaer, og består av fem nettmøter.

Kurset fordeler seg over omtrent tre måneder. Man må melde seg på kurset via [NFFs kurskalender](#).

Kurs i veiledning anbefales gjennomført i samme periode som veiledet praksis.

Kurset er ikke forbeholdt spesialistkandidater, og kan tas både av spesialister og andre som ønsker å heve sin kompetanse innen veiledning.

3.3. Særskilte krav for enkelte spesialiteter

3.3.1 Idrettsfysioterapi og aktivitetsmedisin

I spesialiteten idrettsfysioterapi og aktivitetsmedisin er det krav om å ha gjennomført antidopingkurs.

3.3.2 Manuellterapi

For å søke spesialistgodkjenning innen manuellterapi kreves autorisasjon som manuellterapeut og registrert takstkompetanse A8 i Helsepersonellregisteret.

3.3.3 Psykomotorisk fysioterapi

For å søke spesialistgodkjenning innen psykomotorisk fysioterapi kreves fagspesifikk mastergrad og registrert takstkompetanse A9 i Helsepersonellregisteret.

3.4 Noen eksempler

Eksempel Eva – omfang av praksis:

Eva kom inn på master i nevrologisk fysioterapi ett år etter hun var ferdig med turnustjenesten. Hun hadde frem til opptak arbeidet på ortopedisk avdeling. Etter to år er Eva ferdig med masteren, som inkluderte tilsvarende 15 studiepoeng praksisstudier.

Når hun er ferdig med masteren arbeider hun i 50 % stilling på nevrologisk avdeling i ett år. Da kontakter hun fagseksjonen for å få vite hvordan hun skal gå frem for å bli spesialist i nevrologi.

Spørsmål 1:

Hvor mye gjenstår av praksiskravet innen fagområdet nevrologisk fysioterapi?

Svar:

1 ½ årsverk, det vil si tilsvarende 100% stilling i 1 ½ år, i tillegg til ett årsverk veiledet praksis. Forklaring: Eva må ha to årsverk arbeidspraksis og ett årsverk veiledet praksis før hun kan søke om spesialistgodkjenning, ettersom masteren er fysioterapifaglig og har praksisstudier. Det er godt samsvar mellom spesialiteten hun søker, og masteren hun har tatt. Hun får ikke uttelling for årsverket hun arbeidet innen ortopedisk før hun begynte på masteren. Etter at hun fullførte masterstudiet har hun arbeidet 50% i ett år, noe som tilsvarer ½ årsverk.

Spørsmål 2:

Hvor mye av praksisen skal være veiledet?

Svar:

Ett årsverk skal være veiledet, det vil si at hun skal ha veiledning på egen praksis i til sammen 30 timer jevnt fordelt utover ett årsverk.

Eksempel Tone – master i annet spesialistfelt:

Tone er ferdig med master i nevrologi, og hun har hatt fem års praksis i 100% på ortopedisk avdeling før hun påbegynte masteren. Hun mener at hun nå mangler ett årsverk veiledet praksis på ortopedisk avdeling for å bli spesialist i ortopedi.

Spørsmål:

Hvorfor trenger Tone to årsverk veiledet praksis, og ikke ett?

Svar:

Masteren i nevrologisk fysioterapi er riktignok fysioterapifaglig og har praksisstudier, men den er ikke rettet mot det fagområdet hun søker spesialitet innenfor som er ortopedi. Masteren må både være fysioterapifaglig med praksisstudier og være innenfor aktuell spesialitet for å kvalifisere for ett årsverk veiledet praksis. Hvis Tone derimot skulle ønske å bli spesialist innen nevrologisk fysioterapi, må hun jobbe to årsverk innen nevrologi og deretter ett årsverk veiledet praksis i samme fagområde.

Eksempel Per – omfang av praksis:

Per har arbeidet som selvstendig næringsdrivende fysioterapeut i mer enn 20 år, med en bredde i pasientgrunnet fra barn til eldre. Han har en driftsavtale med kommunen på 50%, men har arbeidet 100% i hele sin yrkeskarriere. Han har lyst til å bli spesialist i allmenn fysioterapi og har funnet frem til en master han mener kan være aktuell for ham: «Master i klinisk fysioterapi - fysioterapi ved muskel- og skjelettplager, revmatiske og ortopediske helseproblem».

Spørsmål:

Hvor mye gjenstår av praksiskravet totalt sett innen fagområdet allmenn fysioterapi?

Svar:

Hvis Per kan dokumentere at han i sin praksis har hatt en bredde med hensyn til problemstillinger og pasienter, slik det er beskrevet i kompetansemålene for spesialiteten allmenn fysioterapi, har han oppfylt kravet om to årsverk generell praksis med god margin. Det er omfanget av arbeidsinnsatsen per år som teller, ikke størrelsen på driftsavtalen. Per mangler derfor bare veiledet praksis i ett årsverk etter endt masterutdannelse. Veiledet praksis må gjennomføres i henhold til regelverket, uavhengig av tidligere praksis innen spesialistfeltet.

4. Veiledet praksis

4.1 Innledning

Veiledet praksis er en sentral del av spesialistforløpet, og skal bidra til å sikre at spesialistkandidaten oppnår spesialisert klinisk kompetanse i tråd med spesialitetens kompetansemål. Veiledet praksis skal ta utgangspunkt i spesialistkandidatens daglige arbeid som fysioterapeut, og bidra til refleksjon over og bevisstgjøring av egen yrkesutøvelse.

Den avanserte akademiske kompetansen man får gjennom en mastergrad kan ikke erstatte den praktiske erfaringen som veiledet praksis gir.

Veiledningen skal gis av en fysioterapeut som selv er godkjent spesialist MNFF, og kandidaten er ansvarlig for å kontakte og lage avtale med en veileder. Ved behov kan fagseksjonen være behjelpelig med å formidle kontaktinformasjon til mulige spesialistveiledere.

4.2 Veiledningsplanen

Før oppstart av veiledet praksis skal kandidaten utforme en veiledningsplan med utgangspunkt i kompetansemålene for sin spesialitet. I planen skal kandidaten beskrive sine læringsbehov og en plan for gjennomføring av veiledet praksis.

Veiledningsplanen ferdigstilles i samarbeid med veileder, og veileder skal bekrefte at planen er godkjent.

4.2.1 Læringsbehov

Det er viktig å gjennomgå kompetansemålene grundig, og reflektere over hvilke læringsbehov man har for hvert av målene. Det kan for eksempel være:

- At man mangler bredde i pasientgrunnlag eller i faglige problemstillinger.
- At man trenger å fokusere på samspill med pasienten.
- At man trenger tilbakemelding på sin evne til å formulere egne faglige vurderinger muntlig og skriftlig osv.

4.2.2 Plan for gjennomføring av veiledet praksis

Når læringsbehovene er definert, skal man beskrive hvordan veiledet praksis skal bidra til å dekke disse. Planen skal være så konkret som mulig, og skal beskrive:

- Hva veiledningen skal rette seg mot, med utgangspunkt i det definerte læringsbehovet. Beskriv så konkret som mulig.
- Hvordan veiledningen skal foregå:
 - Fysisk/digitalt/gruppe
 - Veiledningens form (før-veiledning, veiledning i situasjonen, etter-veiledning)

- Hvor veiledningen gjennomføres
- Tentativ dato og varighet av de enkelte veiledningene.
 - Sørg for at veiledningstimene fordeles gjennom hele veiledningsperioden på ett eller to årsverk, slik at veileder får mulighet til å følge utviklingen over tid.

Når veiledningsplanen er ferdigstilt skal veileder signere på at den er godkjent, før planen sendes til fagseksjonen. Man vil deretter en bekreftelse fra NFF om at godkjent veiledningsplan er mottatt. Bekreftelsen benyttes dersom man skal søke Fysiofondet om stipend til veiledet praksis.

Skjema for utfylling av veiledningsplan for de ulike spesialitetene finner man under overskriften «[Bli spesialist](#)» på NFFs nettside. Ta kontakt med fagseksjonen ved spørsmål om utforming av veiledningsplan.

4.3 Veiledningen

Veiledningen skal være rettet mot kandidatens læringsbehov, og som hovedregel gis i tilknytning til spesialistkandidatens egen praksis. Veiledningspotensialet ansees som størst dersom spesialistveileder kan observere kandidaten i sitt arbeid og i konkrete praksissituasjoner.

Veiledningen kan foregå både individuelt og i gruppe, og noe kan også gjennomføres digitalt. Dette er nærmere beskrevet i punktene som følger.

4.3.1 Individuell veiledning

Veiledningen kan foregå i flere trinn, avhengig av hva som er hensiktsmessig: før-veiledning, veiledning i situasjonen og etter-veiledning.

Før-veiledning:

I før-veiledningen beskriver spesialistkandidaten den konkrete situasjonen veiledningen skal ta utgangspunkt i, og utdyper hvilke læringsbehov som er knyttet til veiledningen. Spesialistkandidat og veileder drøfter dette, og kandidaten får mulighet til å reflektere over egen praksis og vurdere alternative tilnærminger før situasjonen oppstår.

Veiledning i situasjonen:

Veilederen observerer og vurderer situasjonen med utgangspunkt i kandidatens veiledningsbehov. Dersom det er hensiktsmessig for å støtte læring kan veilederen demonstrere praktiske ferdigheter i en mester–svenn-modell.

Etter-veiledning:

Spesialistkandidaten beskriver egne opplevelser fra situasjonen, vurderer det som skjedde, og begrunner sine valg. Spesialistveileder stimulerer til utforskning av situasjonen og kritisk refleksjon over kandidatens handle- og tenkemåter.

4.3.2 Gruppeveiledning

Gruppeveiledning betyr at flere spesialistkandidater får veiledning samtidig. Inntil 1/3 av den totale veiledningstiden kan benyttes til gruppeveiledning.

To til fire spesialistkandidater innenfor samme spesialitet kan møtes til avtalte tider sammen med en spesialistveileder. Praktiske problemstillinger knyttet til konkret fagutøvelse er i fokus også her. Utgangspunktet for veiledningen kan være en kasuistikk eller en problemstilling som deltakerne tar med fra egen praksis. Den skal være beskrevet utdypende, og gjerne ledsaget av en video der det er relevant og mulig. Veiledningen kan rette seg mot den enkeltes praksis, slik at gruppa utforsker situasjonen sammen med veileder og bidrar til refleksjon, oppdagelser og begrunnelser. Veiledningen kan også rette seg mot andre aspekter ved den presenterte

situasjonen og bidra til å utforske ulike sider ved denne som angår alle gruppedeltakernes virksomhet.

4.3.3 Digital veiledning

Det kan noen ganger være vanskelig å få til at all veiledningen foregår på spesialistkandidatens arbeidsplass, for eksempel på grunn av geografiske avstander. Det er derfor mulig å gjennomføre deler av veiledningen digitalt.

Dette forutsetter at spesialistveileder kan få tilgang til en konkret situasjon kandidaten ønsker veiledning på, ved å benytte videooverføring. Vær nøye på å sikre samtykke og personvern.

- I forløp A med 30 timer veiledet praksis kan 8 timer skje digitalt.
- I forløp B med 60 timer veiledet praksis kan 16 timer skje digitalt.

4.3.4 Timetall og fordeling av timer

Spesialistkandidaten må ha minimum 30 timer veiledning i løpet av ett årsverk hvis det søkes om spesialistgodkjenning på bakgrunn forløp **A**, og minimum 60 timer veiledning over to årsverk hvis det søkes på bakgrunn av forløp **B**. En veiledningstime er 60 minutter.

Timene skal fordeles jevnt utover perioden. Minimumskravene på henholdsvis 30 og 60 timer innebærer at det kan være aktuelt med flere timer veiledning dersom spesialistkandidat og/eller spesialistveileder mener det er behov for det.

4.4 Loggføring av veiledet praksis

For å forsterke veiledet praksis som en læringsprosess, og underlette arbeidet når man etter endt veiledningsløp skal fylle ut egenerklæringen, er det anbefalt å føre logg over veiledningsprosessen. Å skrive logg kan være en hjelp til refleksjon over egen læring og bidra til at man blir mer bevisst på hvordan veiledningsbehovet kan endres underveis i perioden.

Det ligger et forslag til skjema for loggføring på [NFFs nettside](#).

4.5 Spesialistveileder

En spesialistveileder skal ha faglig kompetanse på høyt nivå, og fortrinnsvis selv være spesialist i NFFs spesialistordning innen det aktuelle fagområdet. I tillegg skal veilederen arbeide innen fagområdet i sitt daglige virke. Det er ønskelig at veileder har formal- og/eller realkompetanse innenfor veiledning.

Spesialistkandidaten er selv ansvarlig for å finne spesialistveileder. På en del arbeidsteder er det spesialister på samme fagområde, og man kan ha en kollega som spesialistveileder. Avhengig av læringsbehov og praktiske hensyn med tanke på gjennomførbarhet, kan det være aktuelt å fordele veiledningen mellom to ulike veiledere.

En spesialist MNFF innen spesialistfeltet er automatisk godkjent som spesialistveileder. Dersom den som er ønsket som veileder ikke er spesialist MNFF eller ikke innen samme spesialistfeltet, må det sendes en forespørsel til fagseksjonen i NFF hvor vedkommende sin CV er vedlagt. Fagseksjonen foretar da en totalvurdering av veileders kompetanse. Spesialistveilederen vil kunne bruke timene den har veiledet kandidaten som en av tre læringsaktiviteter innenfor de 200 timene som er nødvendig for fornyet godkjenning av spesialisttittel.

NFF tilbyr kurs i veiledning, og dette er åpent for spesialistveiledere som ønsker å heve sin veilederkompetanse. Kurstimene kan benyttes ved fornying av egen spesialistgodkjenning.

Ved behov for bistand til å finne kontaktinformasjon til mulige veiledere kan fagseksjonen i NFF kontaktes. På e-post til spesialist@fysio.no.

4.6 Økonomiske forhold

Spesialistkandidat og veileder bør avklare alle økonomiske forhold, og NFF anbefaler å fylle ut en veiledningskontrakt før oppstart av veiledningsperioden. NFF er ikke part i en avtale mellom spesialistveileder og spesialistkandidat, men i de tilfellene veileder skal ha betaling anbefales det at NFFs honorarsatser for veiledning. På [NFFs nettsider](#) ligger det et skjema som kan benyttes som veiledningskontrakt.

Som spesialistkandidat kan man søke Fysiofondet om støtte til utgifter i forbindelse med veiledet praksis. Ved søknad om støtte fra Fysiofondet må bekreftelse på godkjent veiledningsplan samt kontrakt med veileder foreligge.

Søknadsfrister til Fysiofondet er 15. mars og 15. september, og søknad om støtte til veiledet praksis må sendes inn senest til første søknadsfrist etter avsluttet veiledning.

Mer informasjon og søknadsskjema ligger på [Fysiofondets nettside](#).

Søknad om støtte til veiledet praksis må sendes til Fysiofondet senest ett år etter undertegnet avtale om veiledet praksis.

5. Egenerklæring

Ved søknad om spesialisttittel skal man fylle ut en egenerklæring som er spesifikk for spesialiteten. Egenerklæringen er av særlig betydning ved vurderingen av om man skal innstilles til godkjenning som spesialist.

Egenerklæringen skal beskrive og begrunne hvordan kandidaten gjennom veiledet praksis og andre læringsaktiviteter har oppnådd kompetansemålene for spesialiteten. Det er særlig viktig at egenerklæringen inneholder:

- Informasjon om hvordan veiledet praksis har foregått
- En beskrivelse av hva veiledningen har rettet seg mot, med utgangspunkt i kandidatens læringsbehov
- Kandidatens refleksjoner rundt egen læringsprosess
- Det kan også vises til læringsaktiviteter som kurs, seminarer, fagdager, hospitering, klinisk praksis, fagveiledning osv. i argumentasjonen for at målene er oppnådd.

Dersom læringsbehovene endres underveis i perioden eller praktiske forhold medfører behov for justeringer av planen, er det rom for det. Dette beskrives i egenerklæringen.

Før søknad om spesialistgodkjenning sendes inn skal egenerklæringen gjennomgås og godkjennes av spesialistveileder. Spesialistveileder vurderer om kandidaten oppfyller kompetansemålene for den aktuelle spesialiteten, og om kandidaten kan anbefales for spesialistgodkjenning.

Dersom veileder vurderer at kandidaten ikke fullt ut oppfyller kompetansemålene, kan kandidaten bli bedt om å gjennomføre supplerende veiledningstimer eller andre tiltak før spesialistgodkjenning kan anbefales.

Ved vurdering av søknaden er egenerklæringen av særlig betydning for om man blir innstilt til godkjenning som spesialist

6. Hvordan søke om spesialistgodkjenning?

Når man kan dokumentere at alle kravene er innfridd kan man søke om å bli spesialist.

Frist for å søke spesialistgodkjenning er 1. mars og 1. september, og søknadene behandles da med tanke på godkjenning henholdsvis fra 1. juli eller 1. januar. Søknaden må inkludere all etterspurt dokumentasjon, og sendes samlet til spesialist@fysio.no.

Alle skjemaene som skal sendes inn ligger på [NFFs nettside for spesialistordningen](#).

Følgende skal være dokumentert før oppstart av veiledet praksis:

- Norsk autorisasjon som fysioterapeut
- Fysioterapifaglig/helsefaglig mastergrad (120stp)
- To årsverk generell praksis innen spesialistfeltet

Følgende dokumentasjon skal sendes inn etter gjennomført veiledet praksis:

1. Søknadsskjema for spesialistgodkjenning

- I søknadsskjemaet skal man henvise til vedlagt dokumentasjon på at alle krav for å kunne godkjennes som spesialist MNFF er oppfylt.

2. Egenerklæring av kompetansemål

- Hver spesialitet har et eget egenerklæringsskjema

3. Bekreftelse på gjennomført nettkurs i veiledning

4. Dokumentasjon på praksis innen spesialistfeltet – Skjema A

- Skal være dokumentert av arbeidsgiver, nærmeste overordnede eller med næringsoppgave i kombinasjon med bekreftelse fra kollega
- Stillingsstørrelse/årsverk og hvilke pasientgrupper/problemstillinger kandidaten har arbeidet særskilt med beskrives
- Ved flere arbeidssteder fylles det ut ett skjema per arbeidssted

5. Anbefaling fra veileder – Skjema B

6. Dokumentasjon på gjennomført hospitering – Skjema C

- Omfang av og innhold i hospiteringen beskrives på en fylldig måte og attesteres av ansvarlig på hospiteringsstedet

7. Hva skjer etter at søknaden er sendt inn?

Fagseksjonen går gjennom søknaden i sin helhet for å sikre at det foreligger dokumentasjon på at alle kravene er oppfylt.

Fagseksjonen innstiller overfor Forbundsstyret til godkjenning eller avslag. Det er Forbundsstyret som formelt godkjenner eller avslår en søknad. Dette gjøres normalt på det siste Forbundsstyremøtet før 1. juli eller før 1. januar.

Dersom spesialistsøknaden blir godkjent, mottar man en bekreftelse og et digitalt spesialistdiplom. Det faktureres et ekspedisjonsgebyr etter gjeldende satser.

Ved avslag på søknad om spesialistgodkjenning, kan man anke avgjørelsen. NFFs ankeutvalg for spesialistgodkjenning skal ta utgangspunkt i dokumentasjonen som ble sendt inn i forbindelse med søknaden.

Fristen for å anke er fire uker etter at avslag på søknaden ble mottatt.

8. Krav til fornyelse av spesialistgodkjenningen

Spesialister MNFF må fornye sin spesialistgodkjenning hvert syvende år. Dersom dette ikke gjøres, mister man spesialisttittelen og må søke om ny godkjenning dersom man ønsker det.

Innenfor syvårsperioden må de tre kriteriene beskrevet nedenfor være oppfylt:

- Deltakelse i NFFs kollegaveiledning
- 200 timer fra minimum tre ulike læringsaktiviteter som er relevant for spesialistfeltet
- Minimum to årsverk praksis innenfor den aktuelle spesialiteten*

Minimum ett av de to obligatoriske årsverkene innen spesialistfeltet skal være klinisk/praktisk arbeid utenfor utdannings- og/eller forskningsinstitusjon. FoU-arbeid kan godkjennes som inntil ett årsverk dersom det bygger opp under kompetansemålene innen spesialiteten.

For å kunne bruke tittelen spesialist MNFF kreves medlemskap i NFF.

For mer informasjon se [NFFs nettsider om fornyet godkjenning](#).

9. Oppsummert om ansvar gjennom spesialistforløpet

Spesialistkandidaten har ansvar for å:

- Sette seg inn i spesialistordningens regelverk og organisering
- Sette seg inn i spesialitetens kompetansemål og kartlegge egne læringsbehov
- Ta kontakt med ønsket spesialistveileder, og inngå en avtale for hvordan veiledningen skal organiseres og gjennomføres
- Utarbeide en veiledningsplan med utgangspunkt i egne læringsbehov, og gjennomgå og ferdigstille den sammen med veileder
- Sende veiledningsplanen til fagseksjonen når den er godkjent av veileder.
- Hvis aktuelt inngå nødvendige avtaler med arbeidsgiver for å få gjennomført veiledningen
- Dokumentere veiledningen underveis. Det anbefalers å loggføre veiledningstimene.
- Fylle ut egenerklæringen ved endt veiledningsperiode og levere den til veileder for gjennomgang
- Dersom veileder godkjenner egenerklæringen og anbefaler at kandidaten godkjennes som spesialist klargjøres søknad med vedlegg.
- Sende inn spesialistsøknad til søknadsfrist (1. mars/1. september).
- Betale veileder i henhold til kontrakt dersom aktuelt
- Sørge for å oppfylle kriteriene for å fornye spesialistgodkjenningen hvert syvende år og sende inn dokumentasjon innen søknadsfrist (1. november/1. mai)

Spesialistveileder har ansvar for å:

- Sette seg inn i spesialistordningens regelverk og organisering
- Utarbeide en veiledningskontrakt sammen med spesialistkandidaten
- Sette seg inn i kompetansemålene for den aktuelle spesialitet, og støtte kandidaten i utforming av veiledningsplan
- Gjennomgå veiledningsplanen sammen med spesialistkandidaten, og godkjenne denne.
- Utøve veiledning i henhold til planen, og på en støttende og utforskende måte som fremmer læring og utvikling bidra til at spesialistkandidaten oppnår kompetansemålene.
- Gjennomgå egenerklæringen ved endt veiledningsperiode, vurdere om kandidaten oppfyller kompetansemålene og attestere på dette
- Signere på spesialistkandidatens egenerklæring, og fylle ut attest for anbefaling/ikke anbefaling av kandidat som spesialist MNFF
- Innhente bekreftelse fra spesialistkandidaten på gjennomførte veiledningstimer, til bruk ved fornying av egen spesialistgodkjenning

NFF v/fagseksjonen har ansvar for å:

- Vurdere om kandidaten oppfyller krav om utdanning og arbeidserfaring innen spesialistfeltet før oppstart av veiledet praksis
- Holde oversikt over spesialister og aktuelle veiledere innenfor hvert spesialistområde.
- Gi veiledning og faglig støtte til spesialistkandidat og veileder.
- Vurdere og godkjenne veiledere som ikke er spesialister i NFFs spesialistordning.
- Bekrefte at veileder har godkjent veiledningsplanen
- Behandle spesialistsøknader.
- Utstede bekreftelse på godkjent veiledningsplan, som kandidaten kan sende til Fondet ved søknad om stipend
- Behandle søknader om fornyet spesialistgodkjenning
- Utstede dokumentasjon på spesialistgodkjenning

Dersom du har spørsmål du ikke finner svar på i dette heftet kan du ta kontakt med fagseksjonen via Min Side på fysio.no eller på epostadresse: spesialist@fysio.no

Vedlegg: Spesialistordningens regelverk, oppdatert 18.06.2025

Spesialistordningens regelverk

For å bli godkjent spesialist MNFF må følgende oppfylles: ^{2, 3}

Forkunnskap: Autorisasjon som fysioterapeut

I Utdanning

- Fysioterapifaglig-/helsefaglig mastergrad (120 studiepoeng) *

**For fagfeltene manuellterapi og psykomotorisk fysioterapi kreves det fagspesifikke mastergrader og godkjent takstkompetanse A8 eller A9*

II Praksis

- To årsverk praksis i spesialistfeltet, tatt på hvilket som helst tidspunkt etter autorisasjon.

I tillegg kreves

- Veiledet praksis, alternativ A eller B:

Alternativ A:

- Fysioterapifaglig mastergradsprogram med praksisstudier (120 studiepoeng)
- Minimum ett årsverk veiledet praksis skal gjennomføres i etterkant av mastergraden.
- Veiledet praksis skal inneholde minimum 30 timer praksisveiledning og 24 timer veiledningskurs/opplæring.

² Regelverket ble vedtatt av Landsmøtet 2010, sak 6.4.

³ Både utdannings- og praksiskrav må kunne justeres i dialog med myndighetene på veien mot en offentlig godkjent spesialistordning (vedtatt av Landsmøtet 2010)

Alternativ B:

- Helsefaglig mastergradsprogram (120 studiepoeng).
- Minimum to årsverk veiledet praksis skal gjennomføres i etterkant av mastergraden.
- Veiledet praksis skal inneholde minimum 60 timer praksisveiledning og 24 timer veiledningskurs/opplæring.

Veiledningen skal sikre at spesialistkandidaten oppnår de forhåndsdefinerte kompetansemålene innen det enkelte spesialistområdet.

III Fornyhet godkjenning av spesialistkompetanse

Krav til fornyet godkjenning hvert 7. år:

- 200 timer/fagpoeng fra minst tre læringsaktiviteter innen spesialistområdet. NFFs kollegaveiledning, eller tilsvarende, er en obligatorisk aktivitet
- Det kreves to årsverk praksis i spesialistområdet innenfor syv-års perioden.

Aktuelle mastergrader for NFFs spesialiteter^{4, 5}

For å kvalifisere for «fysioterapifaglig master med praksisstudier» må følgende oppfylles:

- Opptakskrav om bachelor fysioterapi
- Praksis med veiledning av fysioterapeut i et omfang som tilsvarer minimum 15 studiepoeng framgår av studieplanen og/eller inngår som arbeidskrav for å gå opp til eksamen

For å kvalifisere for «helsefaglig master» må følgende oppfylles:

- Læringsutbyttebeskrivelsene i masteren må i noen grad kunne gjenfinnes i – og utledes til gjeldende kompetansemål for den aktuelle spesialitet

Forbundsstyret går inn for at omfanget av veiledet praksis etter avsluttet masterstudium bestemmes av mastergradens relevans for den aktuelle spesialiteten. Når kompetansemålene i spesialiteten i stor grad kan gjenfinnes og utledes av læringsutbyttebeskrivelsene i et masterstudium kreves ett års veiledet praksis.

Når kompetansemålene i spesialiteten i noen grad kan gjenfinnes og utledes av læringsutbyttebeskrivelsene i et masterstudium kreves to års veiledet praksis. Det legges til grunn at «fysioterapispesifikke mastere med praksisstudier» vil ha stor grad av relevans for NFFs kliniske spesialiteter, mens «helsefaglige mastere» vil ha noen grad av relevans.

⁴ Opprinnelig vedtatt i Forbundsstyresak 4/14

⁵ Revidert 21.05.25, Forbundsstyresak 53/25